

Ненад Грујичић

ЧИТАЈ ТРАКЛА

**(Никад ништа
од тебе бити неће)**

Драма

Написана 1981. године

**Изведена на Радио Новом Саду 1985. на мађарском
и 1987. на српском језику**

ЛИЦА:

СТЕВАН ДОБРИНОВИЋ – талентован млади песник

ЗЛАТАН ШУПОМЕДАН – главни уредник часописа "Погледи"

АНА – Стеванова девојка

ПРПО – неталентован млади песник, Шупомеданов полтрон

МРДУЛА – други Шупомеданов полтрон, вечити почетник

ДРАГО – поштен млад писац, одржава се некако

ДАРКО – Стеванов колега с факултета

МАРА – дактилографкиња у редакцији "Погледа"

С. МИЛИВОЈЕВИЋ – књижевни критичар

Ђ. КЕРКЕЗ – књижевни критичар

ВОДИТЕЉ

ГЛУМИЦА

КОНОБАР

НЕПОЗНАТА ЖЕНА

(Улична врева, сусрећу се двојица.)

ШУПОМЕДАН: Како си ме препознао?

СТЕВАН: Рекао ми је...

ШУПОМЕДАН: Знам, Драго ти је рекао. Значи, препознао си ме. Аха, фино, баш фино. Па донеси своје песме у редакцију... прекосутра. Данас не могу да те примим, имам посла преко главе: састанак редакције и савета, затим, долазе ми писци из Словеније, онда, морам закључити нови број... У овом граду само ја радим. Остали пискарају, ништа не раде, повлаче се у осаму и мисле да су величине. Уосталом, видећеш кад се афирмишеш.

СТЕВАН: Добро... донећу песме... прекосутра.

ШУПОМЕДАН: Ја сам у твојим годинама већ имао књигу. Откад пишеш?

СТЕВАН: Одавно. Двадесет ми је година. Објављивао сам нешто у локалном листу... *(Вади новчаник из унутрашњег џепа и тражи исечак из новина.)* Ево, овде имам једну објављену песму.

ШУПОМЕДАН: Нисам те питао да ли си објављивао песме у провинцији. Не могу сад да читам, журим. Чекају ме сарадници у редакцији. Видимо се прекосутра. Ћао!

СТЕВАН: Здраво.

(Наилази Стеванов колега с факултета, Дарко)

ДАРКО: Хеј, Стево, здраво! Куда ћеш? Што си замишљен?

СТЕВАН: Идем на факултет. Ма, нисам... замишљен... онако нешто.

ДАРКО: Чуј, јуче опет питала за тебе она Ана!

СТЕВАН: Која Ана?

ДАРКО: Она згодна плавуша што воли да чита. Чула је да пишеш. Знаш шта каже? Допадаш јој се јер си углавном сам. Она није лоша, само што превише прича о књижевности. Занесена герла!

СТЕВАН: То је она што је прошле среде читала семинарски рад о Васку Попи.

ДАРКО: Да, она је, фрајеру. Збари је, шта чекаш!

СТЕВАН: *(Смешка се.)*

ДАРКО: Ал' си ти неки чудан човек. Понашаш се, бре, као прави писац. Ко зна, можда и јеси? Ја не пишем. Фурам књижевност, онако. Бићу профа. Омануо сам на пријемном на медицини, а на филозофском факултету било места и, ето, заједно студирамо... Добре су рибе, а има и занимљивих професора, неки су и прави писци. Моја кева ради у штампарији где навраћају многи књижевници и уредници, зезају се, каже.

СТЕВАН: Малопре сам срео уредника "Погледа"... Рекао је да му донесем своје песме.

ДАРКО: То је онај ћосави, кривоноги? Неко вече је на телевизији говорио о књизи... чекај, којој оно... не могу да се сетим, није важно. Разбацује се лаф страним изразима. Перверзан неки тип. Ма, боли те патка, однеси му песме. Можда и буде... хеј, ено Цице! Цицо!! Стани рибо!!... *(Опет Стевану.)* Идем с њом, нећу на факс. `Ајде, здраво, видимо се сутра... и држ` Ану. Ћао, ћао!

(Стеван наставља кроз грају и гужву на улици)

2.

(Редакција "Погледа", секретарица Мара куца на старој машини, седе млађи писци Прпо и Драго, листају часописе, главни уредник Шупомедан седи са прекрштеним ногама подигнутим на сто, чита раширене дневне новине, звони телефон.)

ШУПОМЕДАН: Да... о, здраво Гојко! Шта има ново? Аха... да, ништа не брине, текст је у штампи, иде у новом броју "Погледа". Да... А шта је с мојим текстом, кад ћеш га пустити. Аха... па, јест` то је један од мојих најбољих текстова. (*Хвалисаво подиже глас.*) Нисам ти ја куче од јуче. Него, чуј, пишем о твојој књизи, где ћеш да објавим? ... Код Дабића, добро, мада ми је он скинуо награду, али у реду, ако желиш тако. Добро, да... у реду, `ајд`, важи, чућемо се. (*Спушта слушалицу, обраћа се Прпи.*) Е, тај Гојко, заиста, нема везе. Тај не зна новине да прави. Везе он нема. Мој текст чека? Ти си читао, Прпо, реци какав је?

ПРПО: Одличан текст. Ти најбоље пишеш. Нико као ти.

ШУПОМЕДАН: Наравно, ја најбоље пишем, то свима треба да буде јасно. (*Чује се куцање на вратима, па звоно.*)

МАРА: Да!
(*Улази Стеван.*)

СТЕВАН: Добар дан, навратио сам опет...

МАРА: Шупомедане, овај младић те тражи већ неколико дана.

ШУПОМЕДАН: Не могу да га примим, данас пишем о Гојковој књизи. (*Обраћа се Стевану из суседне просторије.*) Дођи сутра, не могу данас.

СТЕВАН: Сутра баш не могу... имам важна предавања на факултету, морам узети потписе професора у индекс... Навраћао сам већ неколико дана.

ШУПОМЕДАН: Мас каква предавања, шта ће ти предавања. Нико ништа не зна на том факултету. Нема правог професора. Нисам ни хтео да завршим тај факултет. (*Обраћа се Прпи.*) Је ли тако, Прпо, све глупаци и недоношчад? (*Прпо дуго клима главом у знак одобравања листајући часопис.*)

СТЕВАН: Па, рекли сте ми ономад на улици да дођем.

ШУПОМЕДАН: Рекао, па шта? Шта си навалио?

ДРАГО: *(Хладнокрван.)* Младић долази већ неколико пута. Погледај му часком песме, ако си обећао. Ако нећеш ти, ја ћу.

ШУПОМЕДАН: *(Љути.)* Па, нека долази. И ја сам долазио. И шта се ти петљаш. Хоћеш ти да будеш уредник?

ДРАГО: Није фер према младићу.

ШУПОМЕДАН: Шта ти знаш шта је фер! Не мешај се у мој посао! Јесам ли ја овде услужни сервис? Шта сам ја овде? *(Љути тражи Стеванове песме)* Дај овамо песме! Седи! Зашто ниси прекуцао? Мислиш да ја могу читати свачији рукопис? Где ти је име? Ниси ни име написао? Како се зовеш?

СТЕВАН: Добриновић Стеван.

ШУПОМЕДАН: Не каже се Добриновић Стеван, већ Стеван Добриновић. Прво име, па онда презиме, ако желиш да пудеш писац. Овде се пише и чита велика поезија, то имај на уму. Да видимо... ово ти је наслов циклуса, шта ли ?... "Месечина у виру". Лош наслов! Опште место! Каква месечина, какав вир! Модерна позија не усваја месец, реку, цвет, сунце... За те појмове не постоји никакав контекст. Треба бити суров према језику, цепати га, разбијати. И то, без патње, каква патња! Поезија је интелектуални напор, стратегија духа. *(Чита мумлајући.)* Ово што ти пишеш то је гимназијска поезија... Можда нешто вреди овај стих: "Носиш грађу тела, ако писнеш готов си..." али, лош је контекст. *(Чита даље, мрмља.)* И ово: "Човек чешља дете у чамцу", можда вреди. Шта је ово: "лист воде". То је лоша метафора. Како може бити лист воде. *(Обраћа се Пепи.)* Чуј, Прпо – лист воде?!

ПРПО: То није за модерну поезију.

ШУПОМЕДАН: *(Обраћа се Стевану.)* Имаш ли још песама?

СТЕВАН: Имам.

ДРАГО: Неки стихови ми се, овако слушајући, чине занимљивима.

ШУПОМЕДАН: Шта занимљиви? Бити занимљив, не значи добар. Овде ништа не ваља, ја то нећу пустити. А ти, свезнајући Драго, кад будеш уредник, онда ти објави. И не петљај се у мој посао!

ДРАГО: Шта галамиш? Нисам ти прст угњечио.

ШУПОМЕДАН: Нисмо равноправни саговорници. *(Обраћа се Стевану.)* А, ти, дечко, читај Хеледерлина, Тракла, Паунда, Елиота, па, ако те није стид, и мене.

СТЕВАН: Неке сам читао, али читам и друге песнике.

ШУПОМЕДАН: То је твој проблем. Читај Тракла, рекох ти, читај Брехта, Кавафија... То је моје друштво.

СТЕВАН: Читао сам Брехта, на немачком.

ШУПОМЕДАН: Ти на немачком, па шта, ја читам преводе на наш језик, и то ми је довољно. Је ли тако, Прпо? *(Прпо клима главом.)*

ДРАГО: Шта си навалио на дечка ни кривог ни дужног! Зашто га малтретираш?

ШУПОМЕДАН: Опет се петљаш! Јеси ли ти уредник или ја?

ДРАГО: Није у реду да држиш лекцију младићу који заиста има лепих стихова.

ШУПОМЕДАН: Е, ако те овај овде "песник" занима, узми га под руку и васпитавај. Ниси ни ти далеко одмакао! О, с ким ја сарађујем...

(Звони телефон.)

МАРА: Ало... да... ту је, моменат... Шупомедане, тражи те професор Бркић?

ШУПОМЕДАН: Шта хоће тај Бркић? Сигурно опет нуди неки свој траљави импресионистички текст. *(Узима слушалицу, љубазно се обраћа.)* Извол`те, професоре... да... да... па да, донесите, објавићу... да... аха... да... шта кажете? Изашле су ми песме на немачком? Е, хвала, хвала... мора да је превод добар чим сте ви превели. Да... нема проблема, чим донесете текст,

пустићу га, па, ви, уосталом, знате да ја имам позитивно мишљење о вашем раду. Наравно...да..... добро... здраво, здраво! (*Спушта слушалицу, унезверено годог лица.*) Превео ме Бркић на немачки. Страшан тип. Не као ви... ви који ништа не радите... где су нестали?

МАРА: Отишли су.

3.

(Амфитеатар, управо завршено предавање, жагор студената, померање столица, Дарко, Стеван и Ана на тренутак заједно.)

ДАРКО: Ћао, друштво, уживајте, идем! Журим, видимо се.

СТЕВАН: Ћао, Драко.

АНА: Како ти се допадају, Стеване, предавања професора Вујковића?

СТЕВАН: Волим да га слушам.

АНА: Он је заиста диван. Како је данас дивно причао о стилу! Збиља, стил је човек!

СТЕВАН: Слажем се.

АНА: И ти имаш свој стил! Ух, што сам безобразна.

СТЕВАН: Можда.

АНА: Стил, стил, стил. (*Смеје се.*)

СТЕВАН: Чудан је тај професор Вујковић.

АНА: Феноменално је тумачио значај контекста за, наоко, лоше и безначајне речи. На пример у оном Дисовом стиху.

СТЕВАН: Да, контекст...

(У ушима му одјекује Шупомеданов глас: "Лош контекст, лош контекст, лош контекст...")

АНА: Шта ти је, нешто си одсутан?

СТЕВАН: Ништа, хајдемо.

АНА: *(Силазећи низ степенице)*: Волела бих да прочитам неке твоје песме.

СТЕВАН: Иима времена, нека.

АНА: Јеси ли објављивао негде?

СТЕВАН: Помало.

АНА: Хоћеш ли објавити ускоро у "Погледима"?

СТЕВАН: Не знам.

АНА: Нерасположен си, ипак. Јеси ли љут на мене?

СТЕВАН: Не, нисам. Нешто сам неиспаван, синоћ сам до касно читао. Него, јеси ли расположена за једну каву, сок, било шта?

АНА: Важи. У близини је кафе-ресторан у којем одседају уметници, писци и студенти.

СТЕВАН: А, је ли ?!

4.

(Кафе-ресторан "Гурман", не баш бучан жагор, тиха инструментална музика. Улазе Стеван и Ана. Седају за један омањи сто у ћошку. За већим столом у другом ћошку већ седи група уредника и сарадника "Погледа")

СТЕВАН: Ево конобара! Изволи Ана, шта ћеш попити?

АНА: Каву. А ти?

СТЕВАН: Ја ћу црвени сок.

АНА: Што баш црвени?

КОНОБАР: Извол`те? Шта желите?

СТЕВАН: Каву и црвени сок.

КОНОБАР: Који црвени: шљива, вишња, јагода, коктел?

СТЕВАН: Било који, само да је црвен.

КОНОБАР: Онда, вишња, може?

СТЕВАН: Да.

АНА: Зашто црвени сок?

СТЕВАН: Ништа посебно. Изгледа ми калоричнији и здравији од, рецимо, тоника.

АНА: Баш си чудак. (*Припаљује цигарету.*) Ко су они типови што су нас чудно гледали док смо ушли?

СТЕВАН: Уредници и неки сарадници "Погледа".

АНА: Само један ти се јавио, остали су били мргодни. Ено, и сад за столом... осећам као да о нама разговарају.

СТЕВАН: Тај што ми се јавио зове се Драго и једини је био фер према мени, неки дан, када сам однео песме по позиву главног уредника.

АНА: Збиља... шта се то догодило, причај ми?

СТЕВАН: Пусти, други пут. (*Долази конобар.*)

КОНОБАР: Извол`т, црвени сок од шљива и... кава. Педесет динара.

СТЕВАН: (*Броји метални новац*): Ево, тачно педесет, требаће вам ситно.

АНА: (*Маша се за своју торбицу да дода новца или да плати рачун.*) Ево, имам ја...

СТЕВАН: Не долази у обзир. (*Ставља руку на њену, на ташици.*)

КОНОБАР: Хвала! (*Одлази.*)

АНА: Чудне су биографије вас писаца.

СТЕВАН: (*Сипа сок.*) Ма немој да се шегачиш, нисам ја још никакав писац. И ко зна да ли ћу бити. Видиш тамо оне за соллом.

АНА: Не шалим се, Стеване, шта ти је. Ја верујем у тебе, не знам откуд, али верујем. Они тамо ми се не свиђају.

СТЕВАН: Хвала на подршци.

АНА: Ја не пишем, али волим да читам. Одушевљавају ме биографије појединих писаца. Оне су можда ефемерне при тумачењу дела, али, ја збиља, одушевим се кад нпр. прочитам да је Зола патио од принуде бројања и закључивања. Наш Лаза Костић, разбарушен, свако јутро

радио фискултуру и... многи други. Ти необични детаљи ми некако улепшавају утисак о писцу и прочитаној књизи.

СТЕВАН: Фридрих Ниче сваког дана, у шетњи градом, заобилазио је читаве квартове само да не би прошао поред кланице телади, где је увек било крви и мириса меса.

АНА: Озбиљно, нисам то знала!

СТЕВАН: А Шопенхауер је на зиду своје собе држао слике паса и при том сам личио на пса. Ноћу је устајао и завиривао под кревет, тражио неког ко је ушао неопажен у собу итд...

АНА: Страшно.

СТЕВАН: Змај Јова као ђаче затекне у Бечу већ афирмисаног Бранка Радичевића, како овај окупљеним нашим студентима и ђацима нешто објашњава. Бранко је био у центру пажње и Змај Јова је свим снагама покушавао да га нешто приупита, само да би овај обратио пажњу на њега. И једном успело је Змају да каже нешто Бранку који га је чуо и, знаш, шта рекао?

АНА: Шта?

СТЕВАН: Опсовао је, како Змај касније у својим забелешкама каже, нешто што се не може чак ни записати.

АНА: Свашта. Ко би то рекао од онако крхког и болешљивог романтичара, нашег Бранка.

СТЕВАН: Пошто си ме малопре прогласила писцем, синула ми је једна идеја. При уласку у кафе јавио сам се гестом главе оном друштву тамо за столом. Ни сам не знам зашто, можда због Драге који се понео поштено према мени. Но, то није важно. Драго је климнуо главом, али тај главни уредник, Шупомедан, погледао нас је као камен не трепнувши и одмах, у секунди, окренуо главу. Реци ми: ко је овде Бранко а ко Змај?

АНА: То нисам очекивала... Стеване!

СТЕВАН: Ето, видиш. То је живот. То је та, такозвана, биографија....
(*Мало заћутао.*) Неки дан сам однео песме у редакцију "Погледа" и био сасечен до корена. Да, баш сасечен. Негиран. Ногиран, ако хоћеш. Замисли како сам се осећао у таквој ситуацији. Био сам, тобож, уљудно позван, а потом изнападан као пубертетлија.

АНА: Зашто ми то ниси рекао?

СТЕВАН: Па, ево, рекао сам ти. Можда моје песме и не ваљају, али нисам очекивао такав начин одбацивања. Наравно, брзо сам схватио, нарочито по реаговањима оног Драге, да ту нису чиста посла и да је тај Шупомедан на неки начин луд, болестан. Да си чула само како води телефонске разговоре!

АНА: Стеване, ти си потпуно чист да би то схватио као пораз.

СТЕВАН: Не ради се о поразу, у питању је ударац, велика модрица која ме је за сва времена научила каквих, у ствари, има песника и писаца. За свега пар дана распршила се моја дечја илузија о писцима као богом даним бићима. У књигама је једно, а у животу друго. Звучи као фраза, међутим...

АНА: О, Боже!

СТЕВАН: После тог што ми се догодило ја сам још жешће наставио да пишем. Можда је добро што је тако било. Једноставно, ја сам овде вишак, не допадају им се моје песме, не желе да их читају и ствар је јасна. Знам на чему сам.

АНА: Добро је што тако мислиш, иначе, да си мекши било би...
(Од шупомедановог стола долазе иронични и подругљиви гласови, измешани са циничним смехом.)

ГЛАСОВИ: Песник! Пеееесснииик! Ха, ха, ха, хаааа....Песниииккк!
Песник! Пеессник!

АНА: Шта је ово? Ко ме они то? Нама? Теби?... Они нису нормални!

СТЕВАН: Хоћеш ли и ово уписати у биографију човека којег си прогласила писцем?

АНА: Сад мене зезаш.

СТЕВАН: Не, само покушавам да се чврсто држим на овој практичној вежби из предмета: биографска литература!

АНА: Како можеш у овој ситуацији бити духовит?

СТЕВАН: Не бих смео у твојим очима да испаднем кукавица, зар не?

АНА: Немогућ си!

СТЕВАН: А сад, хајдемо полако, без журбе и, наравно, без поздрављања књижевних легенди за оним тамо столом.
(Устају и одлазе. И даље се чују поругљиви гласови.)

ГЛАСОВИ: Оде пессник! Пеееесснииик! Влики песник и његова муза!
Песнииииккк...!

ШУПОМЕДАН: Никад ништа од њега неће бити. Ухватио девојку и мисли да је песник. Е, неће њему поезија бити средство за завођење, ништаријо, ја ћу те сасећи до балчака. Стари Римљани писали су поезију и на друге начине. Хомосексуалци су нормална и пожељна појава међу уметницима. Хајде ти то објасни једном конзервативцу, балавцу!

ПРПО: Не може тај то никад да схвати, зато и пише лоше.

МРДУЛА: Сто посто није читао Блејка.

ШУПОМЕДАН: А тек Кавафија! То је поезија. Сви ми треба тако да пишемо. И, знате шта, морам вам рећи... То што ви пишете то исто није добро. Јесте ли читали моје нове песме? Не зато што су моје, јер ја, у ствари, немам ништа с њима, а ни са собом... пардон...оне имају свој онтолошки статус, свој живот, шта ћу им ја, мада... без мене не ни било мојих песама. Зато их читајте. . Морате боље писати, иначе ћете пасти на гране овог... како се зове...

ПРПО: Добриновић Стеван. *(Смеје се без воље.)*

ШУПОМЕДАН: Да, Добриновић Стеван. Још ни име не зна како треба написати. Ма, никад ништа од њега неће бити, никад.

МРДУЛА: Шта кажеш на ове моје стихове: "Тутњи пустиња под ужареним сунцем". Јутрос сам написао.

ШУПОМЕДАН: Још треба да радиш. Читај Јејтса, његове ретке неримоване песме.

МРДУЛА: Јуче ти се допао један мој стих!

ШУПОМЕДАН: Јуче је било јуче. Потребно је мењати координате, мењати боје као камелеон. Докле ћу вас то учити? И шта то значи што сам јуче рекао да су ти добри ови или они стихови? Ништа! Ти си, изгледа, као овај Добриновић, како се зваше... Стеван. Никад ништа од вас бити неће.

5.

(Промоција нове Шупомеданове књиге,

у сали тихо комешање и шапат. У публици Стеван и Ана)

ВОДИТЕЉ: Поштовани гости, драга публико, вечерас настављамо наш недавно започети циклус "Жива песничка реч", промоцијом нове књиге нашег суграђанина, песника Златана Шупомедана. Књига носи наслов "Прибор за јело" у издању београдске "Розете". О поезији нашег суграђанина говориће угледни књижевни критичари Сретко Миливојевић и Ђорђе Керкез. Стихове ће, осим песника, говорити популарна глумица Радица Кнежевић. Желимо вам угодне тренутке на овој изузетној књижевној представи... Реч има књижевни критичар Сретко Миливојевић, рецензент књиге. Изволите!

МИЛИВОЈЕВИЋ: Цењени публикуме, пре него што кажем коју реч о овој, заиста, несвакидашњој књизи, замолио бих нашу колегиницу, глумицу Радицу, да, на свој препознатљив и

допадљив начин, прочита једну песму из Шупомеданове књиге.

ГЛУМИЦА: *(Чита наслов...па наставља патетично песму.)*

"Сићушни свет"

Хоризонти обала прште,
пустиње и градови не,
мушкарци и жене живе одвојено,
потонули су чајеви у термос боци,
ах, човек чешља дете у чамцу,
сутон пада као лешник...

СТЕВАН: *(Шапатом)* Ана, па ово је мој стих: "човек чешља дете у чамцу".

АНА: Није могуће.

СТЕВАН: Како ли га је само запамтио и унео у књигу?

ГЛУМИЦА: *(Заврашава песму.)*

...једем из ластичног прибора
непознати мрави пролазе у сузама
авај, чињенице су чињенице
залазак музике сакривен
иза планине где су се некад легли трутови.
(Аплауз.)

МИЛИВОЈЕВИЋ: Ето, чули смо једну песму која репрезентује стваралаштво Златана Шупомедана. Шта казати о овом несвакидашњем песнику? Његов песнички израз је вишезначан, лирски обојен невидљивим сликама, као нпр. у стиху: "Човек чешља дете у чамцу". То звучи посве оригинално. Па, усуђујем се казати, ни у јапанској хаику поезији тешко бисмо нашли нешто слично, нешто тако језгровито, моћно. Ту контекст није потребан, јер минијатура је бриљантна...

АНА: *(Шапатом)* Чујеш Стево, овај тебе хвали.

СТЕВАН: *(Уз тихи смех):* Хоћеш ли и то ставити у моју биографију?

МИЛИВОЈЕВИЋ: ... у питању је невиђена елоквенција стила, изграђен митски свет, богат вокабулар и што је најважније, Шупомедан је истински песник и због тога наше поднебље треба да је срећно. Толико засад. Хвала.

(Аплауз.)

ВОДИТЕЉ: Молим песника да прочита једну песму.

ШУПОМЕДАН: *(Говори препотентно).* Мада моје песме воде сопствени живот, независно од мог песничког субјекта, прочитаћу, ипак, један текст, на који, кажем, не знам да ли имам икакво право. *(Чита песму траљаво.)*

"Трагови"

*Црна коса на падинама,
снег у спиљама,
језик светиљке над мишијим репом,
све то је фатум,
не остављам трагове,
кажем, никад не остављам трагове,
из даљине стижу вести...*

СТЕВАН: *(Шапатом):* Ана, овај стих: "не остављам трагове", то је вешто употребљен Брехтов стих: "не остављај трагове"!

АНА: Па, тај је покراо читав свет. О, Боже!

ШУПОМЕДАН: *...фрижидери су празни,
реке заобилазе градове,
однос међу односима није однос.*

(Аплауз.)

КЕРКЕЗ: Упитајмо се на почетку, поштована публико, како обухватити једну космогонију светова којима барата овај изванредни песник? Да ли да пођемо од чињенице да су се у овом граду вековима смењивали велики песници, рађали и умирали...

СТЕВАН: *(Шапатом.):* Ана, идемо.

АНА: Ух, доста је овога....

СТЕВАН: *(Шапато се обраћа жени до њега.)*
Опростите, мало се померите, ми ћемо да изађемо.

ЖЕНА: Јуу, дете, куд сад кад је најзанимљивије!
(Излазе ћутке.)

АНА: (СКОРО КРОЗ ПЛАЧ) Драги мој Стеване, ово је немогуће...
То су лудаци... то је мафија. Плашим се.

СТЕВАН: Не буди слаба. То је, опет, живот. Само живот, схваташ.
Сама си рекла да те биографије узбуде. Према томе, не дозволи негативне последице. Хајде, смири се, ништа то није страшно. Ево, сад ћу ти нешто одати: написао сам један велики циклус песама, скоро цела књига. Одлучио сам да пошаљем у "Књижевне вести". Верујем да ће се неко наћи у тој редакцији да прочита. А до тада ћемо чекати и, наравно, чувати тајну. Ето, видиш, ствари се морају мењати.

АНА: А шта ако Шупомедан сазна па спречи објављивање.

СТЕВАН: Неће сазнати. Не може. Он мисли да ја више не пишем. Ево нам у сусрет иде Мусака. Знаш ко је то? Добар друг, пише такође, али пуно пије...

МУСАКА: *(Пијан.)* ... пјесници су чуђење у свијету, њихове очи велике и нијеме... здраво млади пару! Шта даровасте овој ноћи? Да нисте, можда, тићи моји, на Шупомедановој светковини били? Да нисте добре, вруће јањетине окусили или шљивовицу народну лизнули. О, ооо! Ха, хааа, хааа, ха! Срећници моји заљубљени! Воли вас Мусака!

СТЕВАН: Здраво, Мусака! Шетали смо мало. Одакле ти?

МУСАКА: Долазим вам, пријатељи, из звездане маглине. Протјеран вјековима из космоса... моје су очи велике и нијеме... на жалост, нисам стигао да навратим на Шупомеданов пир. Видим плакате силне по ћошковима, промоција нове купусаре, то сви морају да знају! Да, сви! Шупомедан... ха,

хаа, хаааа! Пијан је Мусака, али тријезно збори. Чувај Стево ову цурицу. Чувај је од Шупомедана... јер, очи су моје велике и нијеме...

СТЕВАН: Не брини Мусака, биће у реду? Како си ти? Где си био ових дана?

МУСАКА: Ништа не говори, пријатељу! Волим те и мени је све јасно као што она звијезда горе на небесима трепери и све зна. Држи ту цурицу, чувај и биће у реду. Ја сам прогнан... из космоса... Збогом, идем, остајте здраво... очи су моје велике и нијеме, пјесници су чуђење у свијету...

6.

(РЕДАКЦИЈА "ПОГЛЕДА". ПРПО ДАКТИЛОГРАФКИЊИ МАРИ ЧИТА ТЕКСТ КОЈИ ОНА ПРЕКУЦАВА)

ПРПО: ... је значење инхерентно... сваком тексту. Тачка. Али ако значење дела лежи... у функцији елемента дела... у искуству тумачења које му је последица... зарез... онда је задатак теорије књижевности да објасни...

ШУПОМЕДАН: (УПАДА У РЕДАКЦИЈУ БЕЗ ПОЗДРАВА)

Има ли поште за мене?

ПРПО: Ух, што нас препаде!

МАРА: Стигла је, нико је није дирао.

ПРПО: Ја сам само малкице прелистао "Књижевне вести".

ШУПОМЕДАН: Јесам ли рекао да нико не дира штампу док ја не дођем!

МАРА: Ја нисам видела кад је то Прпо листао.

ШУПОМЕДАН: Јесам ли рекао? Шта ви хоћете од мене? Ја сам главни уредник! Прпо, је ли то теби јасно?!

ПРПО: Само сам мало завирио у "Књижевне вести" и видео слику...

ШУПОМЕДАН: Доста ми је твоје инфериорности... какву слику? Шта си видео?

ПРПО: Слика и цела страна Добриновићеве поезије!

ШУПОМЕДАН: Цела страна... о чему говориш...којег Добриновића?

ПРПО: Па, оног Добриновића што смо му добацивали у кафеу.

ШУПОМЕДАН: Да видим то чудо. (*Преврће новине.*) Где је то... аха... ево, богме, цела страна... Стеван Добриновић: "Месечина у виру"! (*Чита стихове, мрмља*) "Моћна је навика која ме оплемењује раним сјећањима". Да, добри стихови! "Она жестоко гори и оплакује дан када сам први пут узео оловку и нацртао косу линију..." (*Окреће се Прпи.*) Шта буљиш! Овај те прешишао? Бољи је од тебе за седам копаља! Кад ћеш ти објавити целу страну? Само блебећеш којешта и стављаш нос тамо где ти није место! Добриновић ради и, наравно, има успеха! А, ти? Шта ти радиш? Никад ништа од тебе неће бити?

ПРПО: Па, и ја сам објавио целу страну.

ШУПОМЕДАН: Где?

ПРПО: У твојим "Погледима".

ШУПОМЕДАН: У "Погледима" јеси, али у "Књижевним вестима" ниси. Ту ти објави, момче! Ехехеееј, још ти треба да растеш! Него, реци ти мени, где је он сад?

ПРПО: Ко?

ШУПОМЕДАН: Шта си се одузео, даско једна. Где је Добриновић?

ПРПО: Не знам. Откуд ја знам...

ШУПОМЕДАН: Добијаш задатак да га нађеш и доведеш овамо. Реци му да ћу му објавити поезију на насловној страни. Је ли ти јасно?

ПРПО: Јасно ми је.

ШУПОМЕДАН: Шта ти је јасно?

ПРПО: Добриновић се загубио... и ја сам добио задатак...

ШУПОМЕДАН: Ти си се, збиља, одузео. И треба кад је он бољи од тебе. Ја сам га пронашао, какве "Књижевне вести". Ја сам први с њим разговарао. Схваташ, ја сам га пронашао!

ПРПО: Јасно ми је... и ја исто морам...

ШУПОМЕДАН: Шта мораш?

ПРПО: Морам пронаћи Добриновића.

ШУПОМЕДАН: Тупане, ја сам га пронашао, схваташ!

ПРПО: А шта, онда, ја да радим?

ШУПОМЕДАН: Како шта да радиш?

ПРПО: Па, ако си га ти пронашао, ја онда не треба да га тражим.

ШУПОМЕДАН: О, мамлазе, о, идиоте! Марш напоље, гњидо!
(Прпо излази, улази Драго.)

ДРАГО: Здраво! Каква је то овде узбуна!

ШУПОМЕДАН: Прешишао те!

ДРАГО: Молим... ко...о чему говориш?

ШУПОМЕДАН: Пропао си! Добриновић објавио целу страну у "Књижевним вестима". Први сам видео!

ДРАГО: Вест ти није тазе. Прочитао сам у дневној штампи да му иде и књига у "Литерати".

ШУПОМЕДАН: Књига? О, да... да, да... знао сам. Одличан је песник. Бољи је од вас, прешишао вас је све за седам копаља. Ја сам га открио!

ДРАГО: Причаш којешта. То је онај младић што си га стучао на мртво име, овде, није да се не сећаш.

ШУПОМЕДАН: Ти не схваташ модерни морал! Објавићу му на насловној страни!

ДРАГО: Да ли тај твој модерни морал обухвата и мој текст који месецима лежи у твојим фиокама необјављен.

ШУПОМЕДАН: Нећу га никад ни објавити. Сад је Добриновићу време да објављује. Твоје је прошло.

ДРАГО: Чудим се самоме себи да сам икад и сарађивао с тобом.

ШУПОМЕДАН: Ево ти твој попишани текст, носи се с њим. Ниси ми више актуелан. Пиши о Добриновићу, па ћу ти објавити!

ДРАГО: О Добриновићу ћу свакако писати, али не за твоје шугаве "Погледе". *(Залупи вратима.)*

7.

(У кафеу "Гурман" тиха инструментална музика. Ана и Стеван седе за истим столом у ћошку. За другим столом још један пар.)

АНА: Одавно нисмо овде били. Толико тога се догодило. Изашла ти је књига, ја положила важне испите, наша веза траје...

СТЕВАН: Живот, кажем ти.

АНА: Диван си. Толико сам срећна да се плашим причати о томе. А шта би било да се нисам заинтересовала за тебе?

СТЕВАН: Па, била би нека друга уместо тебе.

АНА: Нећу, баш си некакав!

СТЕВАН: Шалим се. Онда бих се ја заинтересовао за тебе и били бисмо на истом.

АНА: Хеј, Стево, види ко иде према нашем столу.

СТЕВАН: Шупомедан!

АНА: Види га, смешка се.

СТЕВАН: Буди хладна и не узбуђуј се. Имамо све адуте у рукама.

ШУПОМЕДАН: *(Љубазно.)* Добар дан! Је ли слободно место за вашим столом?

СТЕВАН: Да, слободно је.

ШУПОМЕДАН: Хвала. *(Седа.)* Па, Добриновићу, честитам ти на лепим успесима!

СТЕВАН: Нема на чему.

ШУПОМЕДАН: Не буди скроман, Добриновићу, ти си велик песник. Ово ти је девојка, зар не?

АНА: Ана.

ШУПОМЕДАН: *(Пружа Ани руку.)* Златан Шупомедан. Ја сам главни и одговорни уредник "Погледа". Бринем о младим писцима. Што те нема, Стеване, у редакцију? Наврати, толико тога имамо да разговарамо. Они моји дилетанти везе немају. Дођи, бићеш члан редакције, ја то желим.

СТЕВАН: Размислићу мало. Чему журба.

ШУПОМЕДАН: Нема ту шта да размишљаш. Бољи си од оних мојих. Нас двојица ћемо много урадити. Ти си име, ново, перспективно, а ни ја нисам за бацити. Деловаћемо заједно, важи?

СТЕВАН: Зашто ми то предлажеш?

ШУПОМЕДАН: Па, побогу, теби је изашла књига, ја сам главни уредник... Ко ће да брине о теби ако не ја. Ти си велик таленат. Не ласкам ти, говорим истину.

СТЕВАН: Како велик, није ми јасно?

ШУПОМЕДАН: Велик си, вредан, схваташ... да се ти можда не љутиш на мене. Оно прошле године... ја нисам ништа негативно рекао за тебе... узнемириле ме оне моје будале... видећеш, уосталом, кад их боље упознаш. Они су обични полтрони који не мисле својом главом. Ти си свој, зато те ценим. Не купујем те већ те позивам на сарадњу. Ево, говорићу о теби на радију и на телевизији, писаћу о теби за Дабићеву ревију, говорићу на промоцији овде у граду, све ћу средити и, веруј, неће бити никаквих проблема. Побринућу се да добијеш солидне хонораре.

АНА: Чему све то?

ШУПОМЕДАН: Даћу ти и Радичевићеву награду за прву књигу. Председник сам жирија.

АНА: Сартр се одрекао Нобелове награде.

ШУПОМЕДАН: То је чиста глупост. Тај Сартр није знао шта ради. Ово је нешто друго. Поезија је бизнис. Схватићете то.

СТЕВАН: Можда.

ШУПОМЕДАН: Ја ћу се свим силама ангажовати.

АНА: Не делујете убедљиво.

ШУПОМЕДАН: Забога, доводите ме у непријатну ситуацију. Не будите смешни. Све ћу учинити за њега и тачка. Будимо пријатељи, разговарајмо отворено, поштено!

СТЕВАН: Управо тако, отворено и поштено. Ана, идемо, чека нас посао. Коноба, рачун! (Долази конобар, исписује рачун пред њима и наплаћује, Стеван вади новац из унутрашњег џепа сакоа.)

ШУПОМЕДАН (Вади новчаник.) Ја ћу платити.

АНА: Ни говора.

СТЕВАН: (Устаје држећи Ану за руку): Довиђења!

ШУПОМЕДАН: Седите, побогу, куда ћете?

АНА: Збогом!

ШУПОМЕДАН: Нисте деца, мајку му, озбиљно разговарамо. Седите!

СТЕВАН: Збогом!

ШУПОМЕДАН: Нећеш моћи сам, бићу ти потребан. Сваког чуда за три дана доста. Проћи ће и твоји успешни дани, требаћу ти.

АНА: Адио, господине! (Одлази са Стеваном.)

ШУПОМЕДАН: (Мрмља себи у браду.) Балавац... пацер... одбио ме?! Показаће њему Шупомедан шта је живот. Он мени да се опире, ма, нестаће тај из књижевности преко ноћи. Ја ћу га избрисати, ја ћу га уништити. Он мени ногу... балавац један, почетник... Уништићу га! (Повисује глас.): Где је тај конобар? Конобар!

КОНОБАР: (Из дубине просторије.) Одмах, одмах!

ШУПОМЕДАН: (Говори за себе.) И ти ме остављаш на цедилу. (Гласно.) Донеси моје пиће! (Мрмља.) Добриновић мени да окрене леђа... балавац један... џукела...никад ништа од њега бити неће...уништићу га.

КОНОБАР: (Прилази и доноси Шупомеданово пиће.)
